

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Kaupunginhallituksen konsernijaosto	81	21.11.2016	3	
Kaupunginhallitus	470	05.12.2016	7	
Kaupunginvaltuusto	206	12.12.2016	9	

4582-2016 (011)

Omistajapolitiikka

Tiivistelmä: -

Khkon § 81

Apulaiskaupunginjohtaja Jarkko Virtanen, johtaja Tuomas Heikkinen ja konserniohjauksesta vastaava controller Kim Moisiolinna 10.11.2016:

Kunnan omistajaohjaus

Kuntalain 46 §:n mukaan omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestyksen määräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille ja muuhun kunnan määräsvallan käyttöön.

Kuntalain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 268/2014) todetaan: ”Omistajaohjauksen tavoitteena on, että ohjauksen kohteena oleva yhteisö ottaa toiminnassaan huomioon omistajansa tahdon ja tavoitteet. Yhteisön päätösvaltaa käyttää kuitenkin aina sen oma, kutakin organisoitumismuotoa koskevassa erityislainsäädännössä säädelty toimielin. Kunta ei siis voi puuttua yhtiön oman toimielimen yksittäiseen päätökseen tai tehdä päätöstä suoraan sen puolesta. Erityislainsäädäntö ei kuitenkaan muodosta estettä sille, että kunta tavoittelee vahvaa ja aktiivista omistajuutta, jonka seurauksena omistajaohjauksen kohteena oleva yhteisö toimii kunnan strategisten tavoitteiden suuntaisesti.”

Edelleen hallituksen esityksessä todetaan, että omistajaohjausta ovat ainakin kaikki ne toimenpiteet, jotka liittyvät perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestyksessä määrättyihin sekä erilaisiin muihin sopimuksiin kuten osakassopimuksiin. Omistajaohjausta ovat myös henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä ja eri toimielimissä sekä niiden kokouksissa edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräsvallan käyttöön liittyvät toimet.

Omistajaohjaukselliset toimet eivät ole lueteltavissa tyhjentävästi, vaan ne ovat tilanteesta ja ohjauksen kohteena olevasta yhteisöstä ja sitä koskevasta lainsäädännöstä riippuvaisia. Lisäksi pelkät muodollisen omistajuuden keinot eivät riitä aktiiviseen omistajuuteen, vaan kuntaomistajan ja omistetun yhteisön välillä tarvitaan myös epämuodollista ohjausta ja keskustelua yhteisöön kohdistuvista odotuksista ja tavoitteista.

Omistajapolitiikka-asiakirjasta

Omistajapolitiikka-asiakirja on yksi keskeinen omistajaohjauksen työväline, jossa kaupunki omistajana esittää ja argumentoi yhtiö- tai säätiömuotoisten omistustensa perusteet eli miksi kaupunki esimerkiksi omistaa kyseisen yhtiön koko osakekannan tai miksi sillä on määräysvalta erinäisissä yhteisöissä.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Kaupunginhallituksen konsernijaosto	81	21.11.2016	3	
Kaupunginhallitus	470	05.12.2016	7	
Kaupunginvaltuusto	206	12.12.2016	9	

Tämä asiakirja käsittelee ainoastaan kaupungin strategisia yhteisöjä, joilla on kaupungille erityinen strateginen intressi tai omistuksen peruste.

Omistuksen peruste voi olla joko toiminnallinen, esimerkiksi elinkeinopoliittiset tai monopoliluonteiset yhtiöt, tai taloudellinen, jolloin puhutaan finanssiperusteisesta omistuksesta. Jos omistuksen peruste on toiminnallinen, kaupungin yhteisön omistamisesta saama vastine realisoituu esimerkiksi tietyn tuotteen (esim. puhdas vesi) tai yhteiskunnallisen palvelun muodossa (esim. elinkeinopoliittiset palvelut).

Mikäli omistuksen peruste on ainoastaan taloudellinen (finanssiperuste), silloin kaupunki odottaa ja edellyttää markkinaehtoista tuottoa yhteisöön sijoittamalleen pääomalle esimerkiksi myöntämänsä vaihtovelkakirjalainan korkona tai osingonjakona. Kaupunki voi myös edellyttää omistuksensa arvon nousua, mikä voi käytännössä näkyä esimerkiksi yhteisön liikevaihdon, tuloksen tai asiakaskunnan lisääntymisenä.

Omistajapolitiikka-asiakirjassa on kuvattu edellä mainittujen seikkojen lisäksi omistettujen strategisten yhteisöjen perustehtävät, kilpailuasema toimialalla tai markkinalla sekä yhteisön suhde hankintalainsäädäntöön ja sen noudattamiseen. Jokaisesta strategisesta yhteisöstä on esitetty yhtiökohtaiset kirjaukset.

Yhteisöt on ryhmitelty asiakirjassa seuraavasti:

- i) Markkinoilla toimivat yhteisöt
- ii) Monopoliluonteiset yhteisöt
- iii) Yhteisöt, jotka saavat merkittävää julkista rahoitusta

Omistajapolitiikka-asiakirjaa on käsitelty vuoden 2016 aikana useita kertoja muun muassa kaupunginhallituksen konsernijaoston kokouksissa lähetekeskustelun muodossa ja nyt esitettävät yhteisökohtaiset kirjaukset perustuvat jaostossa käsiteltyyn ja hyväksytyyn materiaaliin.

Liite 1 Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016 -2020

Kaupunginjohtaja Aleksi Randell:

Ehdotus Kaupunginhallituksen konsernijaosto esittää kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että liitteenä 1 oleva Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016-2020 hyväksytään.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin siten täydennettynä, että omistajapolitiikka-asiakirjan Yleisen osion kohtaan ”Turun kaupungin omistajaohjauksen periaatteet” lisättiin keskeiseksi periaatteeksi seuraava:

”Yhteisöt huomioivat toiminnassaan ja hankinnoissaan eettiset ja ympäristölliset tavoitteet.”

Päätös asiassa tehtiin Rantasen Vornasen kannattamana tekemästä ehdotuksesta yksimielisesti.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	3
Kaupunginhallituksen konsernijaosto	81	21.11.2016	3	
Kaupunginhallitus	470	05.12.2016	7	
Kaupunginvaltuusto	206	12.12.2016	9	

Asian käsittely kokouksessa

Yrttiahon seuraavansisältöinen palautusehdotus raukesi kannatuksen puuttessa:

”Kaupunginhallituksen konsernijaosto päättää palauttaa omistajapolitiikka-asiakirjan valmisteluun.

Perustelut:

Turun kaupunkiliikenne Oy:n osuutta sisäisestä joukkoliikenteestä tulee lisätä.

Turun Seudun Rakennustekniikka Oy:n omistuksesta ei tule luopua.”

Vornanen Rantasen kannattamana teki ehdotuksen, että Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab:tä koskeviin yhtiökohtaisiin linjauksiin lisätään: ”Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab irtautuu Fennovoima Oy:n ydinvoimahankkeesta.”

Päätös asiassa tehtiin äänin 6-3.

Suoritettua nimenhuutoäänestyksessä esittelijän päätösehdotuksen puolesta äänestivät Eklund, Ilola, Tavio, Ruohonen, Vierimaa ja Manni.

Vornasen Rantasen kannattamana tekemän ehdotuksen puolesta äänesti heidän lisäksi Yrttiaho.

Merkittiin, että omistajapolitiikka -asiakirjaan lisätään ennen kaupunginhallituksen käsittelyä ”Markkinoilla toimivat yhteisöt - Energia- ja infrastruktuuriliiketoiminta” -kohdan väliotsikon alla ”Strategiset valinnat ja omistuksen perusteet” teksti ja että omistajapolitiikka -asiakirjaan tehdään konsernijaoston kokouksessa suullisesti todetut täsmennykset.

Esteellisyydet:

Merkittiin, että seuraavat henkilöt ilmoittivat olevansa esteellisiä seuraavien yhteisöjen osalta eivätkä näiltä osin osallistuneet asian käsittelyyn:

Toni Eklund

- KOy Turun Monitoimihalli

Olli A. Manni

- Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Aleksi Randell

- Turku Science Park Oy

Jarkko Virtanen

- Turun seudun sosiaali- terveystalviinteiöt Oy

- Turun Vesihuolto Oy

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	4
Kaupunginhallituksen konsernijaosto	81	21.11.2016	3	
Kaupunginhallitus	470	05.12.2016	7	
Kaupunginvaltuusto	206	12.12.2016	9	

- Logomo Oy

Tuomas Heikkinen

- Turun TeknologiaKiinteistöt Oy

- Turku Science Park Oy

Ari-Pekka Korhonen

- Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Kh § 470

Liite 1

Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016-2020

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä liitteenä 1 olevan Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016-2020 –asiakirjan.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Päätös asiassa tehtiin äänin 8-5.

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä esittelijän päätösehdotuksen puolesta äänestivät Eklund, Siitonen, Maaskola, Miikkola, Alanen, Vierimaa, Viljamaa ja Manni.

Rantasen Hassanin kannattamana tekemän seuraavansisältöisen muutosehdotuksen puolesta äänestivät heidän lisäksi Yrttiaho, Eeva ja von Frenckell-Ramberg:

”Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab:tä koskeviin yhtiökohtaisiin linjauksiin lisätään: Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab irtautuu Fennovoima Oy:n ydinvoimahanikkeesta.”

Yrttiahon seuraavansisältöinen palautusehdotus raukesi kannatuksen puuttessa:

”Kaupunginhallitus päättää palauttaa omistajapolitiikka-asiakirjan valmisteluun.

Perustelut:

-Turun kaupunkiliikenne Oy:n osuutta sisäisestä joukkoliikenteestä tulee lisätä.

-Turun Seudun Rakennustekniikka Oy:n omistuksesta ei tule luopua.”

Esteellisyydet

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	5
Kaupunginhallituksen konsernijaosto	81	21.11.2016	3	
Kaupunginhallitus	470	05.12.2016	7	
Kaupunginvaltuusto	206	12.12.2016	9	

Merkittiin, että seuraavat henkilöt ilmoittivat olevansa esteellisiä seuraavien yhteisöjen osalta eivätkä näiltä osin osallistuneet asian käsittelyyn:

Olli A. Manni

- Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Toni Eklund

- KOy Turun Monitoimihalli

Tuomas Viljamaa

- KOy Turun Monitoimihalli

Seppo Lehtinen

- KOy Turun Monitoimihalli

Lauri Kattelus

- Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab

Aleksi Randell

- Turku Science Park Oy

Jarkko Virtanen

- Turun seudun sosiaali- terveystalviintestit Oy

- Logomo Oy

- Turun Vesihuolto Oy

Pia Bergström

- Turun Satama Oy

Ari-Pekka Korhonen

- Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Kv § 206

Liite 1

Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016-2020

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä liitteenä 1 olevan Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016-2020 –asiakirjan.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä liitteenä 1 olevan Turun kaupungin omis-

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	6
Kaupunginhallituksen konsernijaosto	81	21.11.2016	3	
Kaupunginhallitus	470	05.12.2016	7	
Kaupunginvaltuusto	206	12.12.2016	9	

tajapolitiikka 2016-2020 –asiakirjan siten muutettuna, että Turun Kaupunkiliikenne Oy:tä koskevan kolmannen yhtiökohtaisen linjauksen ensimmäinen virke muutettiin seuraavaksi:

”Tuotannollisen tehokkuuden ylläpitämiseksi yhtiön osuus kaupungin sisäisen liikenteen linjakilometreistä pidetään vaihteluvälillä noin 15-17 %.”

Liite 2 Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016-2020

(Kaupunginvaltuuston 12.12.2016 hyväksymä)

Asian käsittely kokouksessa

Palautusehdotus ja sen käsittely

Yrttiaho Heikkilän kannattamana teki seuraavansisältöisen palautusehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää palauttaa omistajapolitiikka-asiakirjan valmisteluun.

Perustelut:

-Turun kaupunkiliikenne Oy:n osuutta sisäisestä joukkoliikenteestä tulee lisätä yli 17 %:n.

-Turun Seudun Rakennustekniikka Oy:n omistuksesta ei tule luopua.

-TVT Asunnot Oy:n asuntotuotantoa lisätään siten, että vuokratasoa kaupungin alueella voidaan kohtuullistaa. Asuntoliiketoiminnan tuottotavoitteita tulee tarvittaessa laskea.”

Keskustelun keskeydyttyä puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne valtuutetut, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät "jaa", jos "ei" voittaa, on Yrttiahon palautusehdotus tullut hyväksytyksi. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettuna koneäänestyksessä 56 valtuutettua kannatti asian käsittelyn jatkamista ja 11 valtuutettua kannatti Yrttiahon palautusehdotusta, joten asian käsittely jatkui.

Muutosehdotukset ja niiden käsittely

Rantanen Ollikkalan kannattamana teki seuraavansisältöisen muutosehdotuksen:

”Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab:tä koskeviin yhtiökohtaisiin linjauksiin lisätään: Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab irtautuu Fennovoima Oy:n ydinvoimamahankkeesta.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne valtuutetut, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät "jaa", jos "ei" voittaa, on Rantasen muutosehdotus tullut hyväksytyksi. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	7
Kaupunginhallituksen konsernijaosto	81	21.11.2016	3	
Kaupunginhallitus	470	05.12.2016	7	
Kaupunginvaltuusto	206	12.12.2016	9	

Suoritetussa koneäänestyksessä 35 valtuutettua kannatti kaupunginhallituksen ehdotusta ja 30 valtuutettua kannatti Rantasen muutosehdotusta, 2 tyhjää, joten kaupunginhallituksen ehdotus tuli kaupunginvaltuuston päätökseksi.

Liite 3 Äänestyslista

Pietari Ratilaisen kannattamana teki seuraavansisältöisen muutosehdotuksen:

”Turun Kaupunkiliikenne Oy:tä koskevan kolmannen yhtiökohtaisen linjauksen ensimmäinen virke muutetaan seuraavaksi:

”Tuotannollisen tehokkuuden ylläpitämiseksi yhtiön osuus kaupungin sisäisen liikenteen linjakilometreistä pidetään vaihteluvälillä noin 15-17 %.”

Muutosehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Esteellisyydet

Merkittiin, että seuraavat henkilöt ilmoittivat olevansa esteellisiä seuraavien yhteisöjen osalta eivätkä näiltä osin osallistuneet asian käsittelyyn:

Aleksi Randell

- Turku Science Park Oy

Jarkko Virtanen

- Turun seudun sosiaali- terveystalvluukiinteistöt Oy

- Logomo Oy

- Turun Vesihuolto Oy

Ari-Pekka Korhonen

- Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Jakelu

tied Strategiset yhteisöt
tpv Konsernihallinto, asianhallinta
tied Konsernihallinto, konserniohjaus
tpv Tarkastuslautakunta 2013-2016
tied Heikkinen Tuomas